

Působnost trestních zákonů (abstrakt)

Předkládaná práce se zaměřuje na otázky působnosti trestních zákonů a klade si za cíl přehledným způsobem popsat aktuální právní úpravu působnosti trestních zákonů, zhodnotit její stav, poukázat na případné legislativní nedostatky a navrhnout i některé úpravy *de lege ferenda*

Pozornost, která bývá působnosti trestních zákonů běžně věnována ve vysokoškolských učebnicích či v jiné odborné literatuře, by mohla na první pohled naznačovat, že jde o materii spíše stručnou, jíž není třeba věnovat většího prostoru.

Opak je pravdou. Působnost trestních zákonů představuje téma velmi rozsáhlé a rozmanité, její úpravu nalezneme v různých hmotněprávních i procesních předpisech, na úrovni běžných zákonů i ústavních předpisů a mezinárodních dohod. Bližší teoretický výzkum i řešení konkrétních praktických případů pak přináší nutnost zabývat se řadou dílčích otázek, a to nejen z oblasti trestního práva, ale i z řady dalších právních odvětví.

Rozlišují se čtyři působnosti: časová, místní, osobní a věcná. Každá z nich se vyznačuje bohatou historií teoretického, zákonného i judikaturního vývoje. I přesto tento dlouhý vývoj jde o téma stále aktuální, a to jak z pohledu odborné, tak i laické veřejnosti. Zároveň jde o otázky, které je třeba řešit v každodenní činnosti soudů, státních zástupců, policejních orgánů, obhájců a dalších osob. Při úvahách o vyvození trestněprávní odpovědnosti je totiž vždy na místě zodpovědět otázky, *kdy* (časová), *kde* (místní) a *kým* (osobní) musí být spácháno určité konkrétní jednání, které porušuje či ohrožuje určitý *společenský vztah* či *zájem, který je trestním právem chráněn* (věcná), aby mohlo být toto jednání posuzováno a stíháno podle českých trestněprávních předpisů jako trestný čin.

Všechny tyto otázky by měly být tím, kdo příslušné trestněprávní předpisy interpretuje anebo aplikuje, při úvahách o vyvození trestní odpovědnosti konkrétní fyzické nebo právnické osoby zkoumány jako primární.

Pravidla působnosti trestních zákonů představují základní mantinely, v jejichž rámci se musí pohybovat každý, kdo trestní předpisy aplikuje. Pouze přesné zachování těchto pravidel na straně státu může následně vést i ke správnému rozhodnutí v konkrétní věci. Zároveň jsou řádné a citlivé užívání trestních předpisů a respektování jejich adresáty jsou důležitou vizitkou každého demokratického právního státu.

Klíčová slova: působnost, trestnost, čas, imunita, území